

## MAPPINGSONDERZOEK ARCHITECTUURCULTUURBELEID – SYNTHESetekST

In opdracht van de Vlaamse Overheid, Agentschap Kunsten en Erfgoed

Ellen Wayenberg en Junior Burssens<sup>1</sup>

Hogeschool Gent

In dit onderzoek zijn drie grote stappen gezet ter mapping van architectuurcultuurbeleid. De **eerste stap** bestond uit een **evaluatie van het Kunstendecreet**. Dit leverde inzichten op over de vorm en inbedding van het Vlaamse architectuurcultuurbeleid en over de Vlaamse subsidiëring van actoren op het terrein. De **tweede stap** bestond uit een **exploratie van buitenlands architectuurcultuurbeleid**. In het bijzonder werd uitvoerig ingezoomd op dit beleid in Nederland en Oostenrijk, wat interessante leerpunten opleverde voor het Vlaamse architectuurcultuurbeleid. De **derde en laatste stap** bestond uit een **verkenning van de raakvlakken tussen het Vlaamse architectuurcultuurbeleid en dat in andere Vlaamse beleidsdomeinen en –velden**. Dit resulteerde in een oplistings van samenwerkingsmogelijkheden rond architectuurcultuur.

Deze synthesesetekst belicht de belangrijkste resultaten uit elke stap van het mappingsonderzoek. Een uitgebreide toelichting ervan is vervat in het rapport 'Mappingsonderzoek architectuurcultuurbeleid'.<sup>2</sup>

### Stap 1: Evaluatie van het Kunstendecreet

Ter evaluatie van het Kunstendecreet is op 4 juni 2010 een focusgroep georganiseerd. Daaraan namen 13 actoren deel die afkomstig waren uit het Vlaamse architectuurcultuurbeleid en uit andere Vlaamse beleidsdomeinen. Die focusgroep leverde inzichten op over de vorm en inbedding van het Vlaamse architectuurcultuurbeleid en over de Vlaamse subsidiëring van actoren op het terrein.

---

<sup>1</sup> Ellen Wayenberg is docent Bestuurs- en Beleidskunde aan het Departement Handelswetenschappen en Bestuurskunde van de Hogeschool Gent (Tel: 09/243 24 82 en Email: [ellen.wayenberg@hogent.be](mailto:ellen.wayenberg@hogent.be)). Junior Burssens is onderzoeksmedewerker aan het Departement Handelswetenschappen en Bestuurskunde van de Hogeschool Gent (Tel: 09/248 88 31 en Email: [junior.burssens@hogent.be](mailto:junior.burssens@hogent.be)).

<sup>2</sup> Wayenberg, E. & Burssens, J. (2010). *Mappingsonderzoek architectuurcultuurbeleid in opdracht van de Vlaamse Overheid, Agentschap Kunsten en Erfgoed*. Hogeschool Gent: Gent, 123p.

## 1) Vorm en inbedding van het Vlaamse architectuurcultuurbeleid

Vanuit de focusgroep werd erop gewezen dat er politiek keuzes moeten worden gemaakt over de toekomst van het Vlaamse architectuurcultuurbeleid. Het gaat om **strategische keuzes** over de vorm en inbedding van dit beleid.

Wat de vorm van het architectuurcultuurbeleid betreft, moeten er volgens de leden van de focusgroep prioritair knopen worden doorgehakt over:

- **de plaats van ontwerpend onderzoek** in dit beleid: moet hieraan meer aandacht en dus ook middelen worden besteed?;
- **het (meer) sectoroverschrijdend werken**: met welke andere domeinen naast die van onroerend erfgoed, ruimtelijke ordening en welzijn is dit aangewezen?;
- **de noodzaak aan internationale werking**: moet hier in de nabije toekomst meer op worden ingezet?;
- **het belang van publiekswerking**: welk deel van de middelen wordt hiervoor best gereserveerd?

Naar institutionele inbedding van het Vlaams architectuurcultuurbeleid werden er vanuit de focusgroep verschillende **verbeterpunten** gesuggereerd. Deze komen o.a. neer op de vraag ter verduidelijking van:

- **de rol van het VAI**: geldt het VAI als een verlengd stuk Vlaams bestuur of als een actor op het terrein van het architectuurcultuurbeleid?; en wat houdt de rol van het VAI als kunstensteunpunt precies in?;
- **de verhouding tussen het VAI en de Vlaams Bouwmeester**: zijn andere allianties – naast die i.v.m. de Dag van de Architectuur – tussen beide actoren wenselijk?; en hebben beiden voldoende middelen om verdere allianties aan te gaan?;
- **de rol van andere beleidsniveaus en –actoren**: is een samenwerking met actoren uit andere beleidsniveaus wenselijk?; en zowel met publieke als private actoren aldaar?

## 2) De Vlaamse subsidiëring van actoren op het terrein

Vanuit de focusgroep werden diverse desiderata geuit in verband met de Vlaamse subsidiëring van architectuurorganisaties en architecten.

Zo werd gepleit om voor deze actoren niet alleen **projectsubsidies** te voorzien maar ook **ontwikkelingsgerichte subsidies**. Beide soorten subsidies verschillen op vlak van hun output- en verantwoordingsgerichtheid. Ingeval van een ontwikkelingsgerichte subsidie vereist de subsidieaanvraag een minder specifiek omschreven output dan ingeval van een projectsubsidie. En de vereiste verantwoording van de subsidieontvanger na subsidiëring is navenant.

Ook werden vanuit de focusgroep diverse desiderata geuit m.b.t. de wijze van Vlaamse subsidiëring in het architectuurcultuurbeleid. Zo zou die **subsidiëringwijze** idealiter **meer** moeten worden **afgestemd op die in andere beleidsdomeinen en –velden** zodat er vanuit het perspectief van de subsidieaanvrager meer congruentie bestaat in de te vervullen voorwaarden tot en te genieten mogelijkheden van subsidiëring. Idealiter zou er volgens diverse leden van de focusgroep ook sprake zijn van een **minimale aansturing van de inhoud** of het onderwerp **van de subsidieaanvraag** zodat een aanvrager maximale autonomie zou genieten in dit verband. En bepaalde leden pleitten ook expliciet voor **een vaste basistoelage bij subsidiëring** zodat vooral nieuwe/jonge architectuurorganisaties en architecten de mogelijkheid hebben om te groeien.

Eensgezindheid was er onder de leden van de focusgroep ook over de noodzaak aan **extra informatiesessies over de subsidiëringmogelijkheden** uit het Kunstendecreet en dit specifiek ten behoeve van individuele architecten.

## **Stap 2: Exploratie van buitenlandse cases**

Ter exploratie van buitenlands architectuurcultuurbeleid werden in de periode juni – juli 2010 diepte-interviews afgenomen van actoren betrokken in het Nederlandse en het Oostenrijkse architectuurcultuurbeleid. Beide cases leverden leerpunten op voor het Vlaamse architectuurcultuurbeleid.

### 1) Het architectuurcultuurbeleid in Nederland

Voor een goed begrip van de leerpunten uit de Nederlandse case wordt eerst even stilgestaan bij **de belangrijkste actoren uit het Nederlandse architectuurcultuurbeleid**. Van overheidswege dient eerst en vooral het Stimuleringsfonds voor Architectuur (SfA) te worden vermeld. Dat fonds is opgericht in 1993 en krijgt van oudsher middelen van zowel het ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) als het ministerie Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM). Voor 2010 bedroeg het jaarbudget van het SfA bijna 3,4 miljoen euro, wat het laagste budget is onder de Nederlandse cultuurfondsen. Het SfA beschikt over vrij veel autonomie in haar toekenning van subsidies in het architectuurcultuurdomein. Sinds 1 januari 2009 verschaft het SfA haar subsidies op basis van een Bijdragereglement dat bestaat uit een Basisregeling en vier Deelregelingen.

Naast het SfA zijn er nog twee andere actoren op rijksniveau vermeldenswaardig. Het gaat om het Fonds Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst (Fonds BKVK). Dat cultuurfonds voorziet een aantal subsidies waarvan ook architecten gebruik kunnen maken. Voor 2010 bedroeg het budget van het Fonds BKVK 20,7 miljoen euro. En daarnaast is er de Rijksbouwmeester met als belangrijke taak om de Nederlandse overheid te adviseren over het architectuurbeleid en de gebouwen van het Rijk.

Tot slot dient beklemtoond dat Nederland bekend staat om **een sterk uitgebouwde basisinfrastructuur rond architectuur(-cultuur)** met o.a. het Nederlands Architectuurinstituut (NAI) en de Stichting Architectuur Lokaal.

Wat zijn belangrijke leerpunten uit het architectuurcultuurbeleid in Nederland voor het Vlaamse beleid terzake?

Een eerste punt betreft **de aard van subsidiëring**. Zowel overheidsactoren als actoren op het terrein uiten zich erg tevreden over het feit dat er subsidiëringmogelijkheden bestaan ten behoeve van kennisontwikkeling, -uitwisseling en –overdracht m.b.t. architectuur. Zo wordt **kennisontwikkeling** gesubsidieerd via de Basisregeling van het SfA op grond waarvan een start- of ontwikkelingsgerichte subsidie kan worden aangevraagd. Tegelijk stimuleert het SfA kennisontwikkeling ook via haar deelregeling Onderzoek en Ontwerp die bedoeld is ter subsidiëring van innovatieve initiatieven voor ontwerpend onderzoek en via haar nieuwe deelregeling Stedenbouw ter subsidiëring van ontwerpers die de behoeften van de samenleving op de verschillende schaalniveaus willen accommoderen. **Kennisuitwisseling** wordt door het SfA vooral gestimuleerd via haar deelregeling Internationale Projecten. Die deelregeling is immers bedoeld ter internationale kennisuitwisseling en –verspreiding alsook ter promotie van de Nederlandse landschapsarchitectuur en stedenbouw in het buitenland. En **kennisoverdracht** tenslotte wordt gestimuleerd via de deelregeling Jaarprogramma Architectuurcentrum van het SfA. Die regeling dient immers ter subsidiëring van de jaarlijks terugkerende activiteiten van architectuurcentra en culturele organisaties op het terrein van architectuurcultuur.

Dit overzicht maakt meteen ook duidelijk dat **de subsidiëringmogelijkheden van het SfA gebaseerd zijn op het ‘wat?’ –principe** (wat kan er gesubsidieerd worden?) en niet op het ‘wie?’ –principe (wie kan er gesubsidieerd worden?) en dit tot grote tevredenheid van de actoren op het terrein. Zij spreken zich ook om diverse andere redenen positief uit over de gehanteerde subsidiëringwijze door het SfA. Zo omvat die wijze wel diverse basisregels – waaronder de regel dat enkel rechtspersonen of organisaties ingeschreven bij de Kamer van Koophandel kunnen gesubsidieerd worden. Maar **de inhoudelijke sturing van en vereisten aan een subsidie-aanvraag zijn** doorgaans **minimaal** en dit beperkt de administratieve overlast ervan voor de subsidie-aanvrager die zijn aanvraag dan ook **makkelijk(-er)** kan **verzoenen met andere subsidiemogelijkheden**. Als positief wordt ook aanzien dat subsidies gewoonlijk **een ruime looptijd** hebben die maximaal tot 24 maanden kan bedragen. Tot slot is er ook het principe van de **cofinanciering** waaraan elke subsidieaanvraag bij het SfA moet voldoen. Ook die vereiste wordt door de actoren op het terrein niet als negatief aanzien. Er is immers **geen**

**minimumbedrag of % gestipuleerd** ten behoeve waarvan er sprake *moet* zijn van cofinanciering bij het indienen van een subsidieaanvraag.

De actoren op het terrein vinden de **informatie over de subsidiëring** door het SfA doorgaans **voldoende transparant**. Het SfA voorziet de nodige **informatiesessies** over de diverse subsidiemogelijkheden en staat ook open voor individuele vragen. Er zijn meerdere momenten per jaar waarop een subsidieaanvraag voor de Basisregeling en (diverse van) de deelregelingen kan worden ingediend. Die aanvraag wordt beoordeeld door een adviescommissie die functioneert volgens een geëxpliciteerde 'Code of conduct'. Dit advies indachtig wordt de beslissing over een subsidieaanvraag finaal genomen door het bestuur van het SfA binnen een welomschreven tijdsspanne.

## 2) Het architectuurcultuurbeleid in Oostenrijk

In Oostenrijk wordt het architectuurcultuurbeleid **op federaal niveau** (uit-)gevoerd door de **Kunstsektion als onderdeel van het Ministerium für Unterricht, Kunst und Kultur**. Andere federale ministeries houden zich niet met architectuurcultuur bezig. Ook de Länder verschaffen subsidies voor architectuurcultuur, zij het dat er onder hen wel een grote diversiteit bestaat op vlak van het verstrekte subsidiebedrag.

De actoren **op het terrein van het Oostenrijkse architectuurcultuurbeleid** zijn sterk georganiseerd. Er kunnen als het ware **drie pijlers** worden onderscheiden: die van de Architekturhausern die als lobbyorganisaties voor architectuur fungeren; die van de Bundeskammer der Architekten en Ingenieurkonsulenten oftewel de Oostenrijkse orde der architecten en tenslotte die van de onderwijsinstellingen, universiteiten en scholen voor hoger beroepsonderwijs rond architectuur. Die drie pijlers zijn **verenigd in de platformorganisatie** Architekturstiftung Österreich die fungeert als lobbygroep voor kwaliteitsvolle, moderne architectuur.

Wat zijn belangrijke leerpunten uit het federale architectuurcultuurbeleid in Oostenrijk voor het Vlaamse beleid terzake?

Een eerste punt betreft **de aard van subsidiëring**. Ook in Oostenrijk zijn de actoren op het terrein tevreden over de bestaande subsidiëringmogelijkheden. In totaal zijn er vier mogelijkheden. Twee ervan zijn vooral gericht op **kennisontwikkeling** rond architectuur. Het gaat daarbij enerzijds om de mogelijkheid ter aanvraag van een studie-, stage- of projectbeurs onder de noemer van de 'Stipendien'. En anderzijds gaat het om de subsidiëringmogelijkheid van zogenaamde 'Einzelprojekte' die erop gericht zijn om het belang van de Oostenrijkse architectuur te dienen. De twee andere mogelijkheden zijn veeleer gericht op **kennisoverdracht** rond architectuur. Het gaat daarbij om de voorziene subsidie van het 'Jahresprogramme' ten behoeve van de zogenaamde 'ArchitekturHausern' die in de verschillende deelstaten instaan voor architectuurcultuur. En daarnaast zijn er ook 'Preise' die kunnen worden uitgereikt aan

actoren uit het architectuurcultuurdomein, met name de 'Outstanding Artist Award' en de Grosser Osterreichischer Staatspreis'.

Het bovenstaande maakt meteen ook duidelijk dat **de subsidiëring** in het domein van architectuurcultuurbeleid op federaal niveau is **opgezet vanuit het 'wat?' –principe** (wat willen we in dit domein subsidiëren) en niet vanuit een primaire oriëntatie op specifieke doelgroepen (het 'wie?' –principe). Verder is er sprake van **weinig inhoudelijke sturing van en na te leven vereisten bij het indienen van een subsidieaanvraag**. Door de actoren op het terrein wordt dit positief ervaren, wat ook geldt voor de **transparante en relatief eenvoudige procedure ter aanvraag van een subsidie**. Ook het principe van de **cofinanciering** stelt voor hen geen noemenswaardig probleem. Het is er gangbaar dat projecten/initiatieven gezamenlijk gesubsidieerd (kunnen) worden door het federale niveau, een Bundesland en/of een lokale overheid.

### **Stap 3: Verkenning van raakvlakken met andere beleidsdomeinen en –velden**

De mapping van de andere beleidsdomeinen in Vlaanderen werd uitgevoerd door middel van 18 interviews in 9 beleidsvelden. Deze interviews resulteerden in een overzicht van de opdrachten, de centrale thema's en de mogelijke aangrijpingspunten binnen de verschillende beleidsdomeinen. Daarenboven werd voor elk domein de stakeholders in kaart gebracht, wat dan weer mogelijkheden biedt voor samenwerking en/of overleg in de toekomst.

Binnen het beleidsdomein Onderwijs en Vorming werd gesproken met het AGentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) en de CANON cultuurcel. AGION is verantwoordelijk voor de scholenbouw van alle netten, behalve dat van het GO!. Centraal staat bij hen de gekende capaciteitsproblemen en het thema School van de Toekomst, meer in het bijzonder de brede school. De CANON cultuurcel wil onderwijspersoneel stimuleren tot meer aandacht voor cultuur, alsook de opname van cultuur in de gewone lessen. Cultuureducatie is voor hen een centraal thema, met Dynamo3 en DynamoOPWEG als belangrijkste exponenten. Zij zijn een ideale partner voor de sensibilisering van scholen rond architectuurcultuur.

Voor Bestuurszaken werd gesproken met Stedenbeleid, het Agentschap voor Facilitair Management en, uiteraard, het Team Vlaams Bouwmeester. Stedenbeleid richt zich op het tegengaan van de stadsvlucht en het vergroten van het democratisch draagvlak in de stad. Stadsvernieuwing komt hier naar voor als een zeer belangrijk element in hun werking. Zij geven hiervoor stadsvernieuwingssubsidies voor integrale projecten en voorzien ook in stadscontracten waarbij verschillende overheidsadministraties worden betrokken voor een snellere afhandeling van grote infrastructuurprojecten van centrumsteden. Zij organiseren bovendien regelmatig de Stadsmonitor, een bevraging om het strategisch beleid van de centrumsteden te ondersteunen. Het Agentschap voor Facilitair Management verzorgt de huisvesting van de ambtenaren van de Vlaamse overheid en bouwt specifieke infrastructuur voor de agentschappen. Zij leveren ook de inrichting en dienstverlening in die gebouwen. Zij

kunnen beschouwd worden als het complement van de Vlaams Bouwmeester en zijn verantwoordelijk voor het uitvoerend gedeelte van het bouwproces. Huidige en toekomstige bouwopdrachten omvatten onder andere een aantal Vlaamse Administratieve Centra (VAC's) en inzake specifieke infrastructuur enkele renovaties van historische gebouwen. Met het oog op de toekomst worden huisvestingsplannen opgezet in overleg met de Vlaams Bouwmeester. Die Vlaams Bouwmeester verzorgt een goed publiek opdrachtgeverschap. Actuele thema's omvatten het bouwen van scholen, gevangenissen en zorginfrastructuur. Momenteel sensibiliseren zij directe doelgroepen, maar de sensibilisering van het ruime publiek wordt een belangrijke taak geacht voor het VAI. Verder zien zij een mogelijkheid tot samenwerking in het organiseren van vorming voor ambtenaren.

Bij Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed bezochten we Ruimtelijke Ordening, Onroerend Erfgoed en de VMSW. Ruimtelijke ordening verzorgt het ruimtelijk beleid van de Vlaamse overheid. Zij ontwikkelen daarom voor de toekomst verschillende scenario's. Via het Atriumproject bouwde Ruimtelijke ordening een sterk netwerk uit met lokale ambtenaren. Architectuur reeds betrekken in hun werking lijkt hen moeilijk. Niettemin staat men er positief tegenover ontwerpend onderzoek met stedenbouwkundige klemtoon en tegenover de vormelijke vertaling van de ruimtelijke ordening. Onroerend Erfgoed houdt zich bezig met de bescherming en het beheer van erfgoed. Het Bouwkundig Erfgoed wordt door hen beschermd en ontsloten. Met betrekking tot de restauratie van bouwkundig erfgoed zijn ze, ondanks de heersende perceptie, niet per se voor een bevrozing van het bestaande, maar voor een combinatie met moderne architectuur. Zij zien hierin ook een mogelijkheid voor een publicatie. De VMSW verzorgt de financiering en controle van sociale woningbouwprojecten. Centrale thema's zijn enerzijds toegankelijkheid en levenslang wonen en anderzijds duurzaamheid, meer specifiek inzake milieu. Onder levenslang wonen werden ADL-woningen en zorgzones gerealiseerd. Op gebied van duurzaamheid zijn vooral de lage energie woningen van belang. De VMSW stelt vast dat sociale woningbouw nog steeds vaak groepswooningbouw is en men vraagt zich af of hier geen andere oplossingen mogelijk zijn.

Leefmilieu, Natuur en Energie werden vertegenwoordigd door het Interbestuurlijk PlattelandsOverleg (IPO), onderdeel van de Vlaamse LandMaatschappij en door Milieu-integratie en –subsiëringen. Het IPO kan men beschouwen als de evenknie van stedenbeleid op het platteland. Zij zetten momenteel sterk in op bestuurskracht en hun bestuurskrachtmonitor voor de plattelandsgemeenten. Verder hebben zij aandacht voor ruimtelijke transformaties op het platteland, meer specifiek in de vorm van agrarische architectuur. Anderzijds ijveren zij ook voor stiltegebieden. Leefmilieu stimuleert beleidsinitiatieven via een doelgroepenbeleid naar de publieke sector, verzorgt de natuur- en milieueducatie en de milieu-en veiligheidsrapporteringen. Leefmilieu hamert op het belang van duurzaam bouwen zowel bij de overheid als bij private bouwheren. Op gebied van Milieueducatie is er Milieuzorg Op School (MOS) voor de scholen. Inzake Milieu Effecten Rapportage (MER) zijn de ecodeuten van belang. In het kader van Vlaanderen in Actie is er een project Groene Steden, waarvan de concrete uitwerking nog onvoldoende bekend is.

Voor het beleidsdomein Economie, Wetenschap en Innovatie werd geopteerd om Design Vlaanderen en PMV te bezoeken. Design Vlaanderen wil designers aanzetten tot het opzetten van een designonderneming en wil ondernemers aanzetten tot het aanwerven van designers. Daarnaast adviseren en sensibiliseren zij het grote publiek en specifieke doelgroepen. Zij werken niet met vaste thema's, maar zijn een toekomst voor user centered design. Zij organiseren twee maal per jaar een talent scouting, 'De Nieuwe Oogst'. Verder promoten zij designers via onder andere beurzen en publicaties. De ParticipatieMaatschappij Vlaanderen is een zelfstandige investeringsmaatschappij voor het realiseren van economische initiatieven die de Vlaamse economie versterken. Dit betekent dat zij steeds een rendement nastreven op de gemaakte investering. Op gebied van cultuur bestaat er reeds CultuurInvest, maar voor architectuur ziet men hier nog niet onmiddellijk mogelijkheden. Een huidige problematiek is de sanering en ontwikkeling van brownfields. Verder investeert men via ZENO in betaalbare huurwoningen in de stad. Hierbij zouden verschillende architecturale scenario's voor stadsontwikkeling interessant kunnen blijken.

Binnen Internationaal Vlaanderen kwamen zowel Toerisme Vlaanderen als FIT aan bod. Toerisme Vlaanderen werkt aan de professionalisering van de toeristische sector. De laatste jaren hebben zij sterk ingezet op de bouw van jeugdherbergen. Mits een voldoende en nabijgelegen aanbod promoot Toerisme Vlaanderen unieke architectuur, zoals gebeurt binnen historische steden en op gebied van Art Nouveau. Zij zijn samen met de provincies verantwoordelijk voor de ontsluiting van mooie landschappen via fiets- en wandelroutes. Momenteel krijgt WO I heel wat aandacht in het kader van de nakende viering 100 jaar WO I in 2014. Flanders Investment & Trade is het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen en ondersteunt bedrijven in hun contacten met het buitenland. Zij werkten reeds samen met het VAI in het kader van het Benelux architectuurjaar. Het FIT kan een belangrijke partner zijn in de internationale promotie van Vlaamse architectuur(cultuur) door hun uitgebreide buitenlands netwerk en hun ervaring terzake.

Bij Mobiliteit en Openbare Werken zijn we gaan praten met het Agentschap Wegen en Verkeer. Zij zorgen voor de aanleg, het onderhoud en het optimaliseren van de weginfrastructuur. Eén van de grote, recente thema's is het aanleggen van missing links in het wegennet. Zij zien nog mogelijkheden in de creatieve, ruimtelijke uitwerking van een heel pakket aan onderwerpen binnen hun bevoegdheid. Het gaat dan onder andere over parkings, bermbeheer, geluidschermen, bruggen, verkeerslichten, rotondes, haltes van het openbaar vervoer, wildpassages en dergelijke meer.

Het Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden (VIPA) was onze gesprekspartner in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Zij bieden financiële ondersteuning voor de uitvoering van infrastructuurwerken voor de welzijns- en gezondheidsvoorzieningen. Het VIPA legt objectieve criteria op aan de infrastructuren en verzorgt de controle hiervan. Ontwerpend onderzoek naar zorgarchitectuur interesseert hen sterk, maar zij ontbreken daarvoor middelen en mankracht. Een nieuw element daarin is de ruimtelijke kwaliteit van psychiatrische instellingen.



Het laatste, en in zekere zin overkoepelende, beleidsdomein was Brussel. Zij hebben een horizontale bevoegdheid die alle gemeenschapsbevoegdheden dekt die de Vlaamse overheid heeft in Brussel. Zij zijn als het ware de poort naar de Brusselse Vlamingen en hun instellingen. Het Brusselse cultuurbeleid vertoont een sterke overeenstemming met het cultuurbeleid op gemeenteniveau. Door een gebrek aan eigen middelen en de compensatie daarvan door de Vlaamse overheid, vindt het Vlaamse bouwbeleid onrechtstreeks en niet bindend ook ingang in Brussel. Brussel wordt door het VAI steeds betrokken in het gamma van de Dag van de Architectuur. Via het Vlaams Brusselfonds worden een hele waaier aan projecten ondersteund met de voorbije jaren een sterke nadruk op woonzorgprojecten en cultuur. De eigenheid van Brussel maakt het moeilijk om te ageren op bestaande raakvlakken, maar werken via de coördinatieceel Brussel biedt daarom zeker een meerwaarde doordat zij over de nodige expertise beschikken.